

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Copyright © 2024, Dušan Miklja

Copyright © 2024 za ovo izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05226-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Dušan Miklja

GALERIJA

– zatvoreno zbog popisa –

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

UVODNA REČ GALERISTE

Galerista se obično zamišlja kao osoba koja raspoređuje slike na gotovo isti način na koji to čini prodavac u luksuznoj prodavnici cipela na Venetskom putu u Rimu ili na Petoj aveniji u Njujorku. To poređenje je svakako pogrešno jer – osim biranja najpodobnijeg mesta, na kojem će izloženo biti vidljivo – između ta dva posla ne postoje sličnosti.

Nije li, pitaćete – nezavisno od nesumnjivih razlika – i u galeriji i u prodavnici cipela izloženo ono što je namenjeno prodaji? Svakako da jeste (ne i u muzejima), ali ne iz istih pobuda. To je i na prvi pogled sasvim jasno. Prodaja odnosno kupovina može da zadovolji dve različite potrebe: duhovnu i materijalnu.

Tu se uočavaju nepremostive razlike, poput tektonskih raselina koje razdvajaju kontinente. Galerista, otuda, nije osoba koja nasumično raspoređuje slike duž zidova, kako se (još jednom pogrešno) opisuje prostorija u kojoj su izložene. Pre toga, on je dužan da ih razvrsta po određenim merilima. Nimalo lak posao, složićete se. Ko

bi ikada pomislio – da nije bilo pronicljivog galeriste – da je slika usahle žene koja pegla – možda najupečatljivije likovno ovaploćenje teškog rada, umora i iznemoglosti – delo Pabla Pikasa iz njegove plave faze. Čak i dobri poznavaoци radova španskog slikara ne zastaju pred ovom slikom (u Metropolitan muzeju u Njujorku) zato što su uvereni u to da je reč o delu nekog realiste, odnosno da pripada slikarskom pravcu koji – ni u bunilu – ne bi pripisali Pikasu.

U tome i jeste umešnost verodostojnog galeriste – da u portretu neke ličnosti prepozna njenu nenaslikanu srž. Da pronade predeo, to jest pejzaž, koji se izdvaja od uobičajenih i već viđenih. Takav je pejzaž u kojem – kao da su izbegle sa Kleovog platna, više obojeni znaci nego životna prikazanja – lebde ptice purpurnog perja u isto tako nadstvarnoj šumi tikovine, mahagonija, akacija, smokava – daviteljke, nazvane tako po tome što guše drvo koje im je ponudilo gostoprinstvo, lijane, ebanovine, orhideje i mahovine izrasle iz truleži oborenih stabala. Iz biljnog gustiša neprestano kvašenog *Parom koja grmi*, kako domoroci nazivaju Viktorijine vodopade, izlazi se kao iz omađijanog sveta. Na zaravan sa koje se vidi skok u ambis Zambezija.

Takva je i Livingstonova slika. Ma koliko neočekivano, misionar i tragični istraživač Livingston u samoubistvu velike reke video je anđeoski prizor. Doživeo je survavanje reke u ambis kao estetski, ne kao metafizički, i još manje kao teološki čin.

Ako se pitate gde su izložene te slike, vreme je da otkrijem da one postoje samo kao dočarani prizori u isto tako zamišljenoj Galeriji. Na svakoj slici videćete predeo ili portret određene ličnosti. U toj jedinstvenoj Galeriji slika, sama njihova srž vidljiva je u jedinstvu njihovih naziva i onoga što je naslikano. Moglo bi se reći da je galerista

ove Galerije tragao za nevidljivim i duboko sakrivenim unutrašnjim životom naslikanih ličnosti s podjednako drhtavom čežnjom s kojom je Livingston tragao za izvorom Nila. Verovatno uzaludno, isto kao i veliki istraživač.

Da je to nevidljivo uzvišenije od razmetljivih i svima vidljivih zemaljskih obeležja – upućuje i poređenje načina na koje su svoje delo obeležili španski slikar grčkog porekla El Greko i holivudski reditelj Hičkok. El Greko se nije predstavljao potpisom. Nije imao potrebu ni da bude viđen, ni da se predstavlja. Zašto bi to činio kada je naseljavao svaku kulu Toleda. Nadnosio se nad gradom u uskovitlanim mračnim oblacima. Prekrivao je isposničkim licem svaki kutak gradskih pejzaža srednjovekovne Španije. Hičkok se u svojim filmovima pojavljivao u ponekom kadru da bi se znalo da ih je on režirao. Nije odoleo potrebi da se lično oglašava. Nedovoljno da nametljivom vidljivošću makar malo okrzne nevidljivu prisutnost El Greka, potrebu zbog osećanja da je naslikano utkao u samu svoju dušu.

Galerista ovim primerom dopušta da se nasluti čime se vodio u raspoređivanju zamišljenih slika. Tragao je za skrivenom suštinom, za nekom vrstom unutrašnje antropologije, ukoliko takva naučna disciplina ili umetnički pravac uopšte postoji. Vodio se, dakle, jedinstvenošću odabranih prizora. Uz sve to, nastojao je da rečima naslika nevidljivo.

U odabiru radova za Galeriju pred vama, najpre sam ugledao sliku proslave prve godišnjice nezavisnosti Angole. Uz kerozinske lampe na ulicama Luande, hiljade ljudi su se i doslovno stopili sa ritmom kožnih i limenih bubnjeva. Nije to bila nikakva bučna proslava. Samo izdisaji sputavani godinama, koji su, najzad, osvojili prostor nad

tvrdavom kolonijalnog guvernera, nad lukom s ukotvljenim brodovima, nad sirotinjskim favelama i palatama bogataša, nad gradom koji se proteže kao da se probudio iz dubokog sna. Kao da je – posle više vekova – probuđen iz mrtvih.

Zapravo, i jeste bio probuđen. Utkan u izmaglicu dima kerozinskih lampi, podrhtava u ritmu bubnjeva. Prvi put udiše slobodu punim grudima, bez straha da će mu kolonijalni nadzornici mahati bičem iznad glave. Nisam znao kako se od prizora naslikanim – umesto kičicom – dahom vekovima sputavanih osećanja može stvoriti slika, ali kada sam otkrio da je i to moguće, odlučio sam da im pronađem mesto u ovoj Galeriji. S godinama čovek nauči koliko je važno da se zagleda i u sebe i u svet oko sebe.

Setite se predela čija jedinstvenost ni u obično pouzdanim vodičima nije dovoljno zapažena. Nije tako primećeno da vodama oko Barbadosa najviše pristaje opis *akvarijum za bogove*. Zašto? Zato što je – za razliku od kućnog akvarijuma, u kojem je nekoliko ribica zatočeno u staklenom kavezu – nevidljivi slikar, iznajmljen od bogova da za njihov akvarijum obloži ribe svim zamislivim i nezamislivim bojama, u Karipskom moru uredio najveću velelepnu podvodnu galeriju, čija rasuta živa zrnca kaleidoskopa ne udaraju ni u kakve zidove. Dok sam se sladio slogovima *Zan-zi-bara* kao kriškama zrelog sočnog manga, setio sam se još jednog ostrva, koje je u Galeriji izloženo s natpisom *Ostrvo začina*. Takav opis svakako pristaje mestu na kojem su zakržljala evropska čula probuđena mirisima već odavno potisnutim iz sećanja industrijskom maglom i izduvnim gasovima automobila. Iznikao na koralnoj podlozi, Zanzibar daje devet desetina svetske proizvodnje karanfilića. Krajem godine, kada

se plod suši na drvenim doksatima ili na pločnicima ispred kuća, miris karanfilića doslovno omamljuje čula.

Na ostrvu u Indijskom okeanu, nadomak afričkog kopna, takođe uspevaju vanila, cimet, kokosov orah, biber, kakao, čaj, duvan, pomorandže, limun, pirinač, proso, kukuruz i afričke krtolaste biljke kasava i jam. Na kraju kišne sezone, svaka stopa zemlje prekrivena je bujnim zelenim ogrtačem, čiji se rubovi kvase u raskošnoj pučini okeana.

Iako i ovi primeri omogućuju bar površni uvid u složenost izbora slika, oni ni izdaleka nisu dovoljni da opišu teškoće sa kojima se suočava galerista u nastojanju da zadovolji osnovnu svrhu Galerije – da dospe do skrivene i nevidljive srži portretisanih ličnosti i naslikanih predela.

Za razliku od ustaljenih galerijskih postavki, u kojima se – sa manje ili više izvesnosti – zna kojoj slikarskoj školi ili pravcu pripadaju slikari, u ovoj se odabir vrši na osnovu merila koja nisu samo likovne prirode. Kako razvrstati mnoštvo različitih uzoraka? Kako ih rasporediti? Kome dati prednost? Kako se nositi sa sujetama naslikanih? Kako izbeći uvređenost samo naizgled mrtvih otisaka? Kako ostvariti sve to?

Koliko god da sam razmišljao, nisam bio u stanju da zanemarim lične sklonosti. To je jedan od razloga zbog kojih sam uvodnu prostoriju Galerije posvetio ljudima koje vlast nije promenila.

I

LJUDI KOJE VLAST NIJE PROMENILA

Predvorje Galerije

Predvorje Galerije posvetio sam ličnostima za koje imam najveće poštovanje – onim malobrojnima koje vlast nije promenila. Najstariji među njima, italijanski predsednik Pertini, pripadao je retkom soju političara koje je narod voleo. Rekao bih da je ta naklonost bila obostrana.

Da bih dogovorio susret sa Pertinijem, pozvao sam, po ustaljenoj proceduri, Ured predsedništva. Gotovo usred objašnjenja zbog čega želim da se vidim s predsednikom, šef kabineta je nakratko prekinuo vezu. Potom sam čuo: „Ovde Sandro.“ Malo je reći da sam bio iznenađen. Nisam mogao ni da zamislim da će mi se javiti lično predsednik. Dogovorili smo se brzo, takoreći u nekoliko rečenica. Imao sam – i pre i posle toga – susrete s važnim državicima, ali nikada lakše

nisam ugovorio sastanak s jednim predsednikom. Uistinu, s manje truda nego s nekim činovnicima iz opštine.

U susretu koji je usledio, ispoljio je istu neponovljivu jednostavnost. Ne sećam se u potpunosti sadržaja razgovora, ali sam za ceo život zapamtio da se italijanski predsednik ponašao kao najobičniji čovek. Nije u tome bilo nikakve glume niti izveštačene skromnosti – samo neusiljene jedinstvene ljudskosti. Nije mi, otuda, nimalo smetalo što je razgovor svaki čas prekidao da bi se pravdao prijateljici što nije došao na kafu, krojaču što je propustio probu odela, svima koji su ga zvali zbog nekakvih beznačajnosti. Ni na jedan poziv nije se oglušio, nezavisno od toga da li je dolazio iz predsedničke palate neke važne države ili od starog prijatelja sa rimskih ulica. Sa stanovišta poštovanja prema sagovornicima, svi su mu bili podjednako važni. Kao da se gnušao vlasti, svaki čas je bežao iz Predsedničke palate na Kvirinalu u skroman stančić kod Fontane di Trevi. Narod ga je voleo i zbog apsolutne nepodmitljivosti. Nije nikome dozvoljavao da plaća njegove račune. Čak ni kada je kupovao kestenje na ulici.

Nikada nisam naišao na državnika koji je sa više lakoće uspostavljao dijalog sa narodom. Uverio sam se u to i na fudbalskom meču Italija–Danska, koji su *Azuri* gubili usred Rima. Uočivši Pertinija među gledaocima, navijači su ustali pozivajući ga da se pridruži napadu domaćih. Dok im je predsednik, stojeći, otpozdravljao, nije bilo nikoga ko je sumnjao da bi Pertini – iako samo skelet obložen kožom – više pomogao nego mnogi mlađi tromi i bezvoljni igrači. Ljudi su mu verovali i kada je nudio teroristima iz *Crvenih brigada* da – u zamenu za otetog sudiju – uzmu njega za taoca. Nisu, naravno,

prihvatili tu ponudu jer su znali da je sasvim ozbiljan kada im je poručio da će im – kao nestašnoj deci – izvući uši.

Po poštovanju koje je uživao i kod pristalica i kod protivnika, sa Pertinijem je mogao da se meri jedino Enriko Berlingver. Bio je poslednji veliki komunistički vođa u Zapadnoj Evropi. Za partiju koju je predvodio glasala je na Parlamentarnim izborima 1976. godine trećina italijanskih birača, što je bio povod da s najvećom partijom na desnici, Demohrišćanskom strankom, pokrene ideju o istorijskom kompromisu. Dogovor o zajedničkom delanju na poboljšanje socijalnih prilika i drugim poslovima od obostranog interesa onemogućen je ubistvom premijera Alda Mora. Iako su neposredni izvođači radova bili teroristi iz *Crvenih brigada*, sve je više dokaza da nalogodavce treba tražiti među državama kojima zbližavanje dve najveće partije, a još više ulazak komunista u vlast, nije odgovaralo. Utoliko više što je italijanski model evrokomunizma za birače bio prihvatljiviji od dotad aktuelnog obrasca realsocijalizma.

Bez obzira na to što su Berlingverove političke ideje bile dovoljne, u ovoj Galeriji se našao i zbog toga što je bio verodostojna ličnost. Gotovo neverovatno sličan glavnom liku iz filma *Gepard*, koji je po istoimenom romanu Đuzepea Tomazija di Lampeduze snimio znameniti italijanski reditelj Lukino Viskonti. U filmu, kao i u romanu, opisuje se Garibaldijev pohod 1860. godine, poznat kao *Risorgimento*, odnosno Preporod, s ciljem ujedinjenja Italije. Bert Lankaster tumači glavnu ulogu u filmu, otmenog plemića sa Sicilije, kojem su na srcu ne samo interesi već i način života i vrednosti tradicionalne aristokratije. Predstavljen je kao svetionik nasuprot vulgarne grabežljivosti nadiruće građanske klase.

Kakve veze ima Berlingver sa svim tim, pitate se. Ima. I te kako ima. Rođen je kao i Lampeduzin i Viskontijev junak – u plemićkoj porodici. Samo ne na Siciliji, već na Sardiniji. Postao je vođa najveće komunističke partije na Zapadu, očuvavši odlike otmenog porekla. Dva puta sam ga intervjuisao u sedištu Komunističke partije u Ulici mračnih dućana (*Via delle Botteghe Oscure*) u Rimu. Oba puta sam bio zadivljen sagovornikovom oštroumnošću. Njegovi odgovori nisu sadržali nijednu suvišnu reč. Mogli su se bez ispravki odmah štampati. Kao i svi veliki ljudi, imao je dara da o svemu govori bez intelektualne nadmenosti.

Od svojih savremenika izdvajao se još nečim: moralnom čvrstinom. Kada je umro 1984. godine, milion i po ljudi ispratilo ga je na Trgu San Đovanija. Među njima je bio i njegov najzagriženiji politički protivnik Almirante, vođa neofašističkog pokreta MSI (*Movimento Sociale Italiano*). Niko bolje od njega nije objasnio razloge tako velikog poštovanja, koje je vođa italijanskih komunista uživao kod naroda: „Berlingver je“, izjavio je Almirante, „bio jedan od retkih političara, možda i jedini, sa kojim sam mogao da se rukujem a da posle toga ne operem ruke.“ Samo ta jedna rečenica bila je dovoljna da objasni zbog čega su vođu italijanskih komunista na poslednji put sa iskrenom žalošću ispratili i poštovaoci i protivnici.

Za pokušaj da predstavim Berlingverove političke ideje u knjizi *Treći put italijanskih komunista*, uzvraćeno mi je počašću da predgovor za nju napiše drugi čovek partije Đankarlo Pajeta.

* * *

U predvorju Galerije se svakako našlo mesto za još jednu ličnost koje se sećam sa velikim poštovanjem. Reč je o Agostinju Netu, predsedniku Angole, lekaru, gerilcu, državniku i, najzad, pesniku čije su pesme uvrštene u portugalsku antologiju poezije. Više puta sam ga sretao, najčešće na aerodromima i afričkim konferencijama, na koje je dolazio pravo sa ratišta. Da pripada malobrojnim, i to ne samo velikim već i moralno nepotkupljivim ličnostima, uverio sam se na mirovnim pregovorima s drugim rivalskim angolskim pokretima u kenijskom gradu Nakuru.

Ako se zagledate u portret angolskog vođe u Galeriji, primetićete da ga je prekrilo purpurni oblak. Tek kada se priđe bliže, vidi se da jedinstvena pojava svoju prisutnost duguje hiljadama flamingosa koji se gnezde na obližnjem jezeru. Koliko i znak sa nebesa, toliko je i susret sa Agostinjom i sve što se posle toga dešavalo imalo nadrealistični karakter.

Znao sam da među pregovaračima postoji dogovor da za vreme trajanja pregovora ne daju izjave, ali sam se, uzdajući se u višegodišnje prijateljstvo, nadao da će vođa MPLA (Narodnog pokreta za oslobođenje Angole) u mom slučaju napraviti izuzetak. Tako je i bilo. Vratio sam se u toku noći u Najrobi, odakle sam prosledio izveštaj. Samo što sam zaspao, zadovoljan zbog obavljenog posla, probudio me je telefon. Neto je ukratko objasnio da ima velike neprilike zbog razgovora i da je neophodno da se opet vidimo.

Kada smo se ponovo susreli, požalio mi se da ga saborci prekovaju zbog intervjua koji su mnogi svetski mediji preneli s dramatičnim naslovom: *Rat sa Zairom*. Shvatio sam odmah šta se dogodilo. Agencijski izveštaj, kao jedini izvor obaveštenja o mirovnim

pregovorima, bio je široko prihvaćen, ali – kao u igri gluvih telefona – sa umecima i preinačavanjima, koji su znatno menjali sadržaj razgovora. Dugo smo se gledali, pri čemu je on povremeno skidao naočare i brisao ih čojanom krpicom. Nije mu bilo lako, kao ni meni. Videlo se da sebi zamera što je rekao više nego što je trebalo. Skupio sam nekako hrabrost da sa uzdahom promucam: „Ali ipak ste to rekli.“ Dugo je ćutao pre nego što je odgovorio: „Rekao sam.“

Mogao je da poretne, ali nije. Nisam imao nikakav dokaz, jer razgovor nije snimljen. Bilo je jasno da bi u slučaju nesporazuma više verovali uglednom državniku nego novinaru. Uzdržavajući se da koristi pomenutu prednost, Neto je u celini preuzeo odgovornost. Uz svu štetu koju je zbog toga mogao da ima, poneo se kao čestit čovek.

Nešto kasnije, na dan prve godišnjice nezavisnosti Angole, bio sam gost na proslavi u Luandi. Zajedno sa Netom, koji je na terasi stare portugalske kolonijalne tvrđave obilazio zvanice, bili su i njegovi afrički saborci – Samora Mašel iz Mozambika i Sem Nujoma iz Namibije. I njih sam poznavao iz vremena kada se velika svetska štampa nije mnogo interesovala za njih. Iako sam stajao u jednom od zadnjih redova – kako je nalagao protokol, ali i osnovni red – primetili su me. Da bi došli do mene, morali su da se probiju kroz mnoštvo uglednih gostiju. Dok su zvanice – nadute od važnosti – šaputale „ko je sad ovaj“, srdačno smo se pozdravili i izljubili. Bio sam tronut. Da se nisu tako poneli, ne bih znao da postoje i ljudi koje vlast nije promenila.

* * *

U Galeriji, u kojoj imaju počasno mesto, pridružio sam im portret sa natpisom *Simon Vizental*. Nije bio deo vlasti, ali je bio mnogo više od toga – mitska figura u kojoj je otelotvorena čežnja za pravdom.

Za susret sa najčuvenijim lovcem na naciste bila je zaslužna Jevrejska opština u Beogradu, koja je dogovorila da se vidimo u Beču. Iako je sve što se potom dogodilo deo realnog sveta, u stvarnosti bi se isto tako moglo svrstati u čist nadrealizam.

Pre nego što sam se susreo s Vizentalom, bio sam uveren u to da čovek koji je smrsio konce Ajhmanu i drugim nacističkim zločincima živi u nekakvoj tvrđavi. Uopšte nije bilo tako. Ulaz u Vizentalov ured u bečkoj uličici Zalctorgase čuvao je samo dremljivi austrijski policajac. Drugo iznenađenje sačekalo me je u uredu, koji se nije razlikovao od prostorija bilo koje trgovačke firme. Uz to neuredne – jer su fascikle i knjige bile svuda haotično razbacane. Sam domaćin, najzad, više je ličio na knjigovođu nego na neustrašivog lovca na naciste. Takav utisak se već posle prvih reči značajno menjao. Dovoljno je bilo da progovori, pa da se samo naizgled činovička pojava preobrazi u ličnost fanatične i nepokolebljive posvećenosti.

Posmatrajući – činilo mi se – nerazmrsivi nered, bio sam u iskušenju da počinim svetogrđe. Da pretrpani ured u bečkoj uličici uporedim sa svetom koji je Bog stvorio iz haosa. Za razliku od Svevišnjeg, Vizental je u blagoslovenom neredu tražio samo nit koja će ga odvesti do Ajhmana ili do Franca Štangla, komandanta Treblinka, kao i do mnogih drugih odbeglih zločinaca. Svoju filozofiju sažeo je u naslovu autobiografske knjige u samo jednu rečenicu: „Pravda, a ne osveta“, uz dodatno objašnjenje da „sve u životu ima svoju cenu“.

Oni koji čine zlo moraju za to i da plate. Čuvam tu knjigu sa posvetom kao najveću dragocenost.

Povlašćeno mestu u Galeriji dobio je i portret čoveka sa naših prostora: ambasadora u Adis Abebi i Lusaki, alias general Aleksandar Vojinović. Moguće je da sam u takvom izboru bio pomalo pristrasan iz zahvalnosti za doprinos generala mojoj prvoj knjizi. Ne sasvim uobičajenom, uostalom. Počeo sam da je pišem pošto mi je domaćin pripremio da me neće pustiti iz rezidencije pre nego što pristanem na to.

Snabdeo me je obimnom građom o *puzajućem* državnom udaru, velikoj gladi, rasprostranjenoj korupciji i vođama vojnog pokreta koji su pokrenuli rušenje najdugovečnijeg carstva. Sve to u pozamašnim fasciklama uvezanim kanapom. Šta mi je preostalo do da prionem na posao. Iako su pretnje o zatočenju izrečene u šali, potekle su, ipak, od generala koji je noću sa pištoljem nadgledao sigurnost rezidencije. Laskalo mi je to što je upravo meni poverio da napišem knjigu o revolucionarnim i haotičnim previranjima u Etiopiji. Utoliko više što novinarski poziv nije previše cenio. Nije to ni krio, tako što malo brojne izveštače nije pozivao na važne sastanke, ne ustežući se da im stavi do znanja da im tu nije mesto.

Nisam znao zašto je upravo mene izabrao da svedočim o prevratu. Pretpostavljam zbog toga što – za razliku od izveštača koji se nisu pomerili iz Adis Abebe – nisam oklevao da se zaputim u provincije ugrožene sušom i glađu, da putujem vozom do sedišta Legije stranaca u Džibutiju, da dovezem džip iz Asmare na putu od sedam stotina kilometara zagađenom šiftama (bandama) i metežom svake vrste.

Iako su to bile samo pretpostavke, postojali su i pouzdani dokazi da je bio čovek od uverenja, a ne od karijere.

Saznao sam tako da ga je u jeku prevrata u Beograd pozvao Tito, da lično iz prve ruke čuje šta se zbiva u Etiopiji, a još više kakva sudbina je namenjena njegovom prijatelju caru Hajlu Selasiju. Počeo je sa zapažanjem da „tamo neki novinarčić piše svašta“ i odmah pitao da li je zaista tako. Istina je da sam tada sa zanosom izveštavao o rušenju carstva. Kako se pokazalo, ne sasvim osnovanom, jer su i među vojnicima koji su srušili cara počela trvenja i borba za vlast.

Malo je ljudi koji ne bi požurili da se na tako izričito pitanje neprikosnovenog vladara saglase s njim. Koji ne bi oklevali da kažu da novinar preteruje. E pa, Aleksandar Vojinović nije bio od tih. Bez imalo uzdržanosti, odgovorio je: „Ne samo da je tako već je i gore.“

U još jednoj prilici pokazao je kakvoj vrsti ljudi pripada. U Lusaku sam zajedno sa suprugom i decom doputovao avionom u kojem je bio i nadmeni izaslanik Ministarstva inostranih poslova. Sačekao nas ja ambasador sa dva vozila. Sa putničkim vozilom sa zastavicom i terenskim vozilom za prtljag. Izaslanik Ministarstva je odmah krenuo ka onom sa zastavicom. „Ne“, zaustavio ga je ambasador. „To vozilo je za moje goste“, pokazao je na decu s obraščićima umrljanim čokoladom. Mislim da je nadmeni diplomata dobio lekciju koju će pamtit i dok je živ.

Ni ja je, uostalom, nisam zaboravio. Razumete, otuda, zašto je za generala moralo da bude mesta u Galeriji.

